

Sikkerhed i Børnehøjde

Den styrkede pædagogiske læreplan og Fælles Mål

Indhold

Til institutioner.....	2
Sikkerhedsugen og de seks læreplanstemaer	3
Alsidig personlig udvikling	3
Natur, udeliv og science	3
Kommunikation og sprog	4
Kultur, æstetik og fællesskab	4
Krop, sanser og bevægelse.....	5
Social udvikling	5
Til Børnehaveklasser	7
Børnehaveklassen Fælles Mål	7
Kompetenceområde ”Sprog”	7
Kompetenceområde ”Naturfænomener”	8
Kompetenceområde ”Krop og bevægelse”	9
Kompetenceområde ”Engagement og fællesskab”	10

Til institutioner

Materialet til årets Sikkerhedsuge **”Sikkerhed i Børnehøjde”** er udviklet, før den nye styrkede læreplan trådte i kraft, og det er således udarbejdet med følgende læreplanstemaer for øje¹:

- Barnets personlige alsidige udvikling
- Sociale kompetencer
- Sprog
- Krop og bevægelse
- Naturen og naturfænomener
- Kulturelle udtryksformer og værdier

At arbejde med sikkerhed og temaet **”Sikkerhed i Børnehøjde”** er dog et emne, der ikke forældes, og gode sikkerhedsvaner, når det gælder leg ude og inde, færdsel i trafikken, leg i skov og ved vand, brandsikkerhed m.m., går aldrig af mode. På samme vis er det gennemgående læringssyn i materialet – at læring skal forstås bredt og bedst opnås gennem aktive, legende og sociale processer² – en tilgang, der er gennemgående i alt Børneulykkesfondens materiale, og som stemmer overens med både det børne- og læringssyn, der er gældende i **”Den styrkede pædagogiske læreplan”**.

Læring

”Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret. Det pædagogiske læringsmiljø handler om at fremme børns kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse.”

(Uddrag af Fælles pædagogisk grundlag; Læring, Den styrkede pædagogiske læreplan, 2018)

Barnesyn

”Børn ses som aktive medskabere af egen læring og udvikling i rammer, det pædagogiske personale er ansvarlige for. Børnenes bidrag er væsentlige og vigtige elementer i det pædagogiske arbejde – når der er tale om både planlagte aktiviteter, spontant opståede situationer, leg og rutinesituationer. Derfor er det vigtigt, at barnet føler sig set og forstået, og at barnet oplever, at det har en demokratisk stemme. Legen og legende, nysgerrige tilgange er udgangspunktet for de processer, som barnet indgår i, og som det pædagogiske personale har ansvaret for at rammesætte.”

(Uddrag af Fælles pædagogisk grundlag; Barnesyn, Den styrkede pædagogiske lærerplan, 2018)

---

¹ De forhenværende gældende læreplanstemaer

² Se evt. uddybning i materialets pædagogiske vejledning

Sikkerhedsugen og de seks læreplanstemaer

Materialet til dette års Sikkerhedsuge er oplagt til at understøtte arbejdet med de gældende læreplanstemaer. Herunder kan I finde inspiration til, hvordan materialet kan bruges med fokus på de forskellige temaer.

Alsidig personlig udvikling

Gennem dialog, opgaver, billeder, lege og aktiviteter tilegner børnene sig viden og kompetencer, der ikke blot giver dem større indsigt i sikkerhedsområdet, men som også giver dem tillid til egne potentialer; barnet udforsker og udfolder sig gennem arbejdet med temaet og oplever ikke blot at få en særlig viden, men også at mestre lege, aktiviteter, turde byde ind og indgå i dialog, give plads, vente, komme med idéer samt mod og kompetencer til at indgå i et (lærings)fællesskab. For at understøtte dette er materialets aktiviteter udarbejdet med fokus på et bredt mulighedsrum for deltagelse – fx i form af deltagelsesmuligheder ud fra forskellige motoriske niveauer og stor inddragelse af børnenes egen erfaringsverden. Desuden opfordres der til at tilpasse og justere aktiviteter efter børnegruppen samt at gribe børnenes idéer, refleksioner og engagement for at styrke oplevelsen af samspil mellem børn og det pædagogiske personale – og børn imellem – i det pædagogiske læringsrum.

Alsidig pædagogisk udvikling

”Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer.”

(§3 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer)

Natur, udeliv og science

Flere af materialets temaer giver børnene viden om sammenhænge i naturen og naturfænomener og ikke mindst erfaringer i forhold til deres egen væren i verden. Materialet indeholder temaer, der tager direkte udgangspunkt i sikkerhed i naturen og naturfænomener hhv. skoven, vandet, vinter, sommer og ild/brand, men ligeledes er det et grundlæggende træk i materialet at arbejde med årsag, virkning og sammenhænge. Det er hensigten, at børnene gennem materialet opnår en forståelse for den verden, de lever i, med tilhørende muligheder og risici, og hvordan de selv kan være aktive i forhold til at forebygge ulykker. Sæt fokus på dialogen og refleksionerne omkring årsager og virkning: Hvad tror vi? Hvorfor? Har vi prøvet det? Hvad ville der ske hvis? og brug

materialet som udgangspunkt for at arbejde undersøgende med naturfænomener og børnenes samspil med naturen.

Natur, udeliv og science

”Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.”

(§11 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer)

Kommunikation og sprog

Materialet bygger på, at læring bedst sker gennem leg, aktiv deltagelse og dialog. Derfor er samtaler og fælles refleksioner omkring temaplancher og tilhørende aktiviteter et gennemgående træk i materialet. Temaplancherne er rigt udstyret med hverdagsnære illustrationer, der giver rig mulighed for samtale, ikke blot om selve temaet og sikkerhed, men også om fx farver, former, begrebspaar som ”over og under”, benævnelser af legepladsens indhold, ansigtsudtryk mv., hvis I ønsker at bruge materialet til at sætte ekstra fokus på kommunikation og sprog. Med de tilhørende udforskende og legende aktiviteter understøttes forbindelsen mellem sproglige begreber og kropslige erfaringer.

Kommunikation og sprog

”Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.”

(§7 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer)

Kultur, æstetik og fællesskab

Når I fx taler om regler i trafikken, i pudrummet eller på legepladsen, eller bruger materialet til at arbejde med sociale spilleregler, som hvordan man tager hensyn og passer på hinanden, er det udtryk for kulturelle normer, traditioner og værdier. Gennem samtalerne om sociale og sikkerhedsmæssige forholdsregler bliver børnene bekendte med forskellige kulturelle normer, og sammen kan I relatere disse til børnenes og institutionens kulturelle fællesskaber: Hvad gælder i institutionen? Hvad må man på stuen? Hvad hvis nogen siger stop eller nej? Hvorfor skal man vente ved lågen? osv. At reflektere fælles over disse regler og normer er både at skabe klarhed omkring, hvad der gælder i ”jeres kultur” (institutionens), og at lægge kimen til en forståelse af, at normer, traditioner og værdier, netop er noget, der skabes mellem mennesker.

Kultur, æstetik og fællesskab

"Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier."

(§13 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer)

Krop, sanser og bevægelse

At materialet understøtter børnenes udvikling indenfor temaet, ligger helt implicit i materialets tilgang til læring og ulykkesforebyggelse; børn lærer og erfarer gennem sanser og krop, og et barn med gode motoriske kompetencer kommer sjældnere til skade end et motorisk usikkert barn.

Til hvert tema er der tilknyttede aktiviteter, hvor børnene er undersøgende og aktive. Der er lagt vægt på, at børnene får mulighed for at bearbejde temaets indhold både kognitivt og kropsligt: I dette materiale læres der om sikkerhed med hele kroppen – det er ikke nok at få at vide, at man skal stoppe ved kantstenen, eller at det er svært at holde balancen på tre skamler, man skal også prøve det og øve sig, så læringen erfares og lagres i hele kroppen. Brug materialet til at sætte fokus på krop, sanser og bevægelse gennem de mange tilknyttede lege og aktiviteter og inddrag endelig flere motoriske bevægelser og sanseindtryk ud fra jeres spontane idéer, leg og fantasi. Det skal først og fremmest være sjovt at bruge (og lære) med kroppen!

Krop, sanser og bevægelse

"Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på."

(§9 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer)

Social udvikling

At være en del af et socialt læringsfællesskab omkring "noget" – i dette tilfælde sikkerhed i børnehøjde – har en inkluderende effekt i sig selv og styrker børnenes sociale udvikling og forståelse for sociale spilleregler, såsom at give hinanden plads, vente på tur og følge legenes fælles regler.

Derudover har materialet et helt grundlæggende fokus på det sociale aspekt i ulykkesforebyggelse, hvor det at passe på hinanden, udvise hensyn og respektere egne og andres grænser er et gennemgående element i alle temaerne; jo mere børnene føler, at de er en del af et betydningsfuldt socialt fællesskab, desto større er lysten til at hjælpe og "passe på" hinanden. Det er derfor et gennemgående træk, at lege og aktiviteter er udvalgt eller videreudviklet med henblik på at støtte det sociale aspekt, herunder udvikling af empati og gode relationer. Konkret betyder

dette, at aktiviteter og lege er tilrettelagt, så børnene fx står i rundkreds, skal samarbejde, skal være særlig opmærksom på de andre børn (fx som et spejl) eller at der indgår meget fysisk kontakt i legen. På den måde kan materialet fx bruges til at sætte fokus på temaet Social udvikling.

Social udvikling

”Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.”

(§5 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer)

Til børnehaveklasser

Årets tema **Sikkerhed i Børnehøjde** understøtter flere af de mål og kompetenceområder, der er gældende for børnehaveklasser. Materialet er udviklet til de ældste børn i daginstitutioner, men er lige så velegnet til brug i den yngste del af indskolingen; gode sikkerhedsvaner, hensigtsmæssig adfærd og omsorg er temaer, der altid er gode at arbejde med. Didaktisk er materialet lige så egnet til de 5-6-årige i børnehaveklassen som til de 5-årige i daginstitutionen, og det stemmer i øvrigt overens med det centralt stillede formål og pædagogiske profil for børnehaveklassen.

Fagets formål

”Stk. 2. Børnehaveklassens pædagogiske profil skal skabe sammenhæng både mellem elevernes overgang fra hjem og dagtilbud til skolen og mellem børnehaveklassen og de efterfølgende klassetrin og skolefritidsordning/fritidshjem. Leg skal udgøre et centralt element i undervisningen med vægt på legens egenverdi og læring gennem leg og legelignende aktiviteter. Børnehaveklassen skal tage udgangspunkt i og videreudvikle færdigheder, viden og erfaringer, som eleverne har tilegnet sig i familie og dagtilbud og fritid”

(Uddrag af Fagets formål, Børnehaveklassen Fælles Mål, 2019)

Der hvor materialet primært henvender sig til daginstitutionerne er i selve materialets terminologi, hvor der bruges benævnelserne ”daginstitution” / ”jeres institution” / ”på stuen” osv. Men gode sikkerhedsvaner, opmærksomhed og omsorg for hinanden er enslydende, uanset om det er børnehaven eller børnehaveklassen, der er på legepladsen, i skoven, på tur i trafikken, ved stranden, arbejder med brandsikkerhed osv. Erstatte I selv materialets ”dagstitutions-terminologien” med jeres egne ”skole-ord”, så har I et yderst brugbart temamateriale med mange gode snakke og aktiviteter i sigte.

Herunder er forslag til, hvordan I, gennem Sikkerhedsugen og materialet ”Sikkerhed i Børnehøjde”, kan understøtte arbejdet med forskellige mål og kompetenceområder.

Børnehaveklassen Fælles Mål

Kompetenceområde ”Sprog”

Kompetencemål

”Eleven er opmærksom på forskellige måder at anvende sprog på.”

(Kompetenceområdet ”Sprog”, Børnehaveklassen Fælles Mål)

Vejledende færdigheds- og vidensmål

- **Samtale**
  - *"Eleven kan veksle mellem at lytte og udtrykke sig."*

Materialet lægger i høj grad op til dialog og elevinddragelse særligt med de mange illustrative temaplancher, der giver rig mulighed for fælles samtaler med udgangspunkt i egne og fælles erfaringer.

Kompetenceområde "Naturfænomener"

Kompetencemål

"Eleven kan ud fra viden og erfaring færdige iagttagende i naturen"

(Kompetenceområdet "Naturfænomener", Børnehaveklassen Fælles Mål)

Vejledende færdigheds- og vidensmål

- **Årets gang**
  - *"Eleven kan forbinde vejr-fænomener til årstiderne. Eleven har viden om årets rytme i Danmark."*

Materialet behandler temaer og naturfænomener, der er forbundet med årets gang. Temaplancherne Vinter, Sol, Regnvejr og Vand foregår som illustrativt oplæg til samtale om årstider, naturfænomener og gode sikkerhedsvaner – fx når det kolde vejr giver is på søen eller klatrestativet, når solen kræver en omgang solcreme, når regnen påvirker bilisternes udsyn, eller når naturens (potentielt giftige) bær og svampe dukker op. Gennem samtale og aktiviteter er der rig mulighed for at arbejde med børnenes forståelse for naturfænomener som is, frost, vandstrømme, varme, solskin, regnvejr, tåge mv.

- **Dyr og planter**
  - *"Eleven kan genkende dyr og planter i nærområdet."*

Brug den rigt illustrerede temaplanche Skoven som udgangspunkt for at arbejde med dyr og planter i skoven og drag paralleller til jeres eget nærområde.

- **Bæredygtighed**
  - *"Eleven kan tage hensyn til naturen ved at tilpasse sin adfærd og leg."*
  - *"Eleven har viden om hensigtsmæssig adfærd i naturen."*

Sikkerhed i Børnehøjde har til formål styrke børnenes gode sikkerhedsvaner og hensigtsmæssig adfærd, ikke mindst når børnene opholder sig og leger i naturen. Det er

basalt i materialet, at der ikke kun arbejdes med, hvordan børnene kan passe på sig selv og hinanden, men også hvordan børnene kan passe på deres omgivelser, naturlige som menneskeskabte.

Kompetenceområde "Krop og bevægelse"

Kompetencemål

"Eleven kan foretage valg, der styrker og udvikler kroppen."

(Kompetenceområdet "Krop og bevægelse", Børnehaveklassen Fælles Mål)

Vejledende færdigheds- og vidensmål

- **Fysisk aktivitet**

- *"Eleven kan bruge kroppen varieret."*

Alle temaer understøttes af flere fysiske aktiviteter (lege), hvor kroppen kommer i brug på mange forskellige måder, så alle grundmotoriske sanser og bevægelser stimuleres.

- **Bevægelse og leg**

- *"Eleven kan lege alsidigt."*

Alle temaer understøttes af aktiviteter med forskellige fortællende og legende rammer. Det brede katalog med lege og aktiviteter giver børnene kendskab og inspiration til et bredt udvalg af lege, som de selv kan fortsætte på egen hånd, lade sig inspirere af og bygge videre på.

- **Rundt på min skole**

- *"Eleven kan færdes sikkert på skolens områder."*
- *"Eleven har viden om skolens regler og fysiske rammer."*

Materialets temaer, plancher og aktiviteter er bygget op med børnenes daglige omgivelser, bevægelsesmønstre og hverdagserfaringer for øje. Med temaerne Stuen (Klassen), Legepladsen I+II og Trafikken II er det oplagt at arbejde med sikkerhed, regler og rammer i og omkring skolen. Alle temaerne kan dog være meningsfulde at arbejde med for at understøtte hhv. dette færdigheds- og vidensmål, afhængig af pædagogisk og læringsmæssigt fokus og skolens særlige rammer.

- **Trafik og færdsel**

- *"Eleven kan begå sig i trafikken."*
- *"Eleven har viden om enkle trafikregler."*

Her kan arbejdes med temaerne Trafik I (på tur) og Trafik II (trafikken omkring skolen).

Kompetenceområde ”Engagement og fællesskab”

Kompetencemål

”Eleven kan bidrage til fællesskabet og drage omsorg for sig selv og andre.”

(Kompetenceområdet ”Engagement og fællesskab”, Børnehaveklassen Fælles Mål)

Vejledende færdigheds- og vidensmål:

- **Deltagelse**
  - *”Eleven kan opbygge og efterleve klassens normer.”*

Gode sikkerhedsvaner er også at passe på sig selv og hinanden og efterleve de regler og normer, der gælder i klassen og på skolen. At arbejde med at passe på sig selv og hinanden er med til at understøtte det gode klassemiljø og forståelsen for at indgå i et klassefællesskab med de normer og regler, der gælder her.

- **Samvær og samarbejde**
  - *”Eleven kan etablere og vedligeholde positive relationer.”*
  - *”Eleven har viden om spilleregler for samvær.”*
- **Følelser**
  - *”Eleven kan handle hensigtsmæssigt på egne og andres følelser.”*
  - *”Eleven har viden om følelser og deres udtryk.”*
- **Selvopfattelse**
  - *”Eleven kan vurdere egne styrker og svagheder.”*
  - *”Eleven har viden om, at personer er forskellige.”*

Om de vejledende færdigheds- og vidensmål ”Samvær og samarbejde”, ”Følelser” og ”Selvopfattelse”:

At arbejde med at passe på sig selv og hinanden understøtter det gode klassemiljø og børnenes kompetencer til at indgå i positive sociale relationer. Sikkerhed i Børnehøjde vægter det sociale element i ulykkesforebyggelse, og derfor er der i materialet også fokus på grænser (egne og andres), sociale spilleregler, følelser og deres udtryk, omsorg mv., hvilket både kommer til udtryk i de illustrative temaplancher og i de tilhørende lege og aktiviteter, der alle har et stort socialt element (se evt. Pædagogisk vejledning).